

Kalkınma Plânı ve Proje Büroları

Memleketimiz içine düştüğü muvazenesiz durumdan kurtulmak amacı ile yeğane çıkar yol olan plânlı kalkınma devresine girmiş ve gerekli mukayeseleri yapabilecek bazı neticeler elde etmiştir.

Büyük bir üzüntü ile müşahade ediyoruz ki kalkınma plânının en feci netice veren kısmı inşaat yatırımlarıdır. Tarım, Sanayi ve Ulaştırma sektöründe düşünülen hızlara yaklaşılmış ise de İnşaat sahasında düşünülen yüzde on kalkınma hızının 1962 senesinde daha düşük olmak üzere 1963 senesinde ancak yüzde beş gibi yarı yarıya bir değerle sonuçlanması bizim bakımımızdan üzerinde hassasiyetle durulması icabeden çok mühim bir konudur.

Her işte olduğu gibi inşaat işlerinde de önce her türlü pürüzü halledilmiş plân ve projeye ihtiyaç vardır. Tatbikat projeleri halledilmiş olarak inşaat firmasına teslim edilen bir işin süratle bitirilmesi imkân dahilindedir. Ancak bizdeki tatbikat bunun tamamen aksine yapılmaktadır. Şöyleki :

İnşaat çok kere avan proje ve takribi ölçülere istinad eden takribi keşiflerle ihale edilmektedir. İş alan firma inşaatın bünyesine ve ikmal müddetine azami derecede tesiri olacak olan PROJE meselesini bir angarya olarak kabul etmekte ve en ucuz bedelle proje elde etme imkânlarını aramaktadır, projede kârlı kalemlere yüklenildiği de nazarı itibara alınırsa mesele daha da ehemmiyet kesbetmektedir. Bu esas problemin halli bazan öyle bir safhaya intikal eder ki neticeye ulaşmadan inşaat müddeti biter, ortada mühim bir gecikme varken hiç bir kabahatli bulunmaz. Çünkü idare işini ihale etmekle vazifesini yapmış addedilir. İnşaat firması ise kanun ve şartnamelerin en umulmıyan noktalarından istifade etmiştir.

1962 senesine nazaran 1963 se-

Yazan :
Latif BABAYİĞİT
Yük. Müh.

nesi kalkınma hızının daha yüksek bir seviyeye çıkması bazı idarelerin yukarıdaki hataları işlemek için inşaat kati proje ve keşiflerini daha önceden hazırlamak suretiyle işlerini ihale etmesindedir. Böylece nihayet bir inşaat firması olan müteahhidin gücünü ve zamanını branşı haricindeki işlerle harcaması önlenmiş olmaktadır. Ancak devlet daireleri Projelerini ekseriya devletçilik zihniyeti ve devlet memuriyetiyle zamanında elde edemediği için bu işi bile müteahhidin sırtına yüklemekte, bundan da yukarıda zikredilen mahzurlar doğmakta ve memleket büyük zararlar görmektedir.

Bu boşluğu doldurmak üzere kurulan Proje Bürolarını Odamız teşvik etmiş ve sicillerini tutmak suretiyle kaliteli projeler elde edilebilecek güvenilir büroların teessüs ve devamına çalışmıştır. Odanın bu çalışmalarını ve idarelere yardımcı olma yolundaki yazıları malesef bazı dairelerce yuvarlak lâflarla teşvik görmüş, tatbikatta alışılan yoldan yürüme itiyadından ayrılmamıştır. Bu sebep'ten de kalkınma hızının vasıl olduğu değer meydanda. Netice olarak aşağıdaki hususların tahakkukunu önemli ilk şartlar olarak görmekteyiz.

1 — Kat'i proje ve bunlara istinaden kat'i keşifler çıkmadıkça bir inşaat kat'iyyen ihale edilmemelidir.

2 — Bu hizmetlerin ifasında sağlayacağı şu faydalar dolayısıyla Odaca tescilli her türlü faaliyeti kontrollü "SERBEST BÜROLAR" dan istifade yoluna gidilmelidir.

a) Kat'i projeler Serbest bürolar vasıtasıyla istenilen kalitede sü-

ratle elde edilebilecektir. B. B. Yapı İşleri 1963 senesinde bu tatbikat sayesinde bir hayli iş çıkarma imkânlarını elde ederek kalkınma hızına önemli derecede müessir olmuştur.

b) Hazırlanan projelere istinaden çıkarılan keşiflerin sorumluluğu Serbest Büro üzerinde olacağından hazırlanmasına daha çok itina gösterilecektir.

c) Serbest Büro hazırladığı proje ve keşiflere tamamen vakıf olacağından inşaatın devamı müddetince göreceği kontrol müşavirliği hizmetiyle husule gelecek aksaklıklara ışık tutacak, müşkülâtlar, anında halledileceği için lüzumsuz yazışmalarla zaman kaybı olmayacaktır, dolayısıyla yapı istenilen zamanda servise girebilecektir.

d) İnşaatı taahhüt eden İnşaat firması her yönü halledilmiş projelerle işini süratle ikmal edebilecektir. İhtisası dışında olan proje işleriyle uğraşmak suretiyle zaman kaybına sebebiyet vermiyecektir.

e) Serbest bürolar inkişaf ederek kendi ihtisasları dahilinde idarelere daha iyi bir yardımcı olabilecek, güvenilir varlıklar haline geleceklerdir.

3 — Büyük bir zaruret tahtında iş projesiz olarak müteahhide ihale edildiği takdirde; ihaleyi müteakip kat'i proje ve bunlara istinat eden kat'i keşiflerin derhal çıkarılmasını işe hâkim olmak bakımından şart koşmalı ve yine mezkûr işlerin düzenli, her türlü tesirden azade bir şekilde çıkmasını temin maksadiyle tescilli Bürolardan istifade imkânları aranmalıdır. (mukavelelere gerekli hükümler vazedilerek)

4 — Odanın proje bürolarının faaliyetlerini kontrol ve sicil işlerini layık veçhile tekemmül ettirmesini sağlamak amacıyla tasdik makamları gerek resmi ve gerekse hususi teşekküllerce yaptırılacak projelerden ODA VİZESİNİ mutlaka aramalıdır.